رڃ جو درياهہ

جلسي تيءَبلڪل سهج سپاءَ گڏجي ويو. پنهنجي ڪيسي مان پاڻهئي ڪارڊ ڪڍي منهنجي هٿ ۾ پڪڙيندي چيو هئين. ”ست سال گڏ پڙهيل دوست هئين منتن ۾ ٿوريئي سڪ پوري ڪري سگهنداسين. فرصت وقت هليو اچج ۽ پنهنجن شعرن جي ڪتابڙيءَ کنيو اچج.“
”اڄ ڪتابڙي منهنجي هٿ ۾ آهي پر ڪلاڪ ڪان هنءَبينڪ جي ڪمري ۾ قيد وينو آهيان.“ اهي اکر لکي، ور يهڪ پيرو سورج صاحب کي نوڪر هٿان چوٺ موڪلي ڏنم.
ءَبس چمتڪار ٿي ويو. خود سورج پاڻ هليو آيوءَبينڪ ۾، سندس هٿ جي منديءَ واري شاهي هيري تي جو اس جو ترڪو پيو تہ سڄيءَبينڪ ۾ اندر لٺ جا دنگ ڦهلجي ويا.
ڀاڪر پئي چيئين. ”رام تنهنجي پاپيءَ جو ڏوهہ اٿئي. مونکي تنهنجي اچڻ جي خبر ملي ها تہ توکي هيئن يڪدمءَبکہ وجهي اندر ڪٽي وجان ها. تو دلدار جو نالو ياد اينديئي قليليءَ ۾ ءَبيون ڏيڻ شروع ڪندو آهيان پر هاڻيءَبہ تنهنجي پاپيءَ منهنجو دوست وڇوڙي ڇڏيو. هاڻي هيئن ڪر، تون پاپيءَ وٺ ويهہ مان پنهنجي پارٽنر کي ليئر پورٽ تان وٺي اچان..“
مان اڃا دوست سورچ جي چمڪي جي اثر کانءَباهرئي نہ نڪتو هوس، جو ڏٺم، نوڪر مونکي سنيتا ديويءَ جي اڳيان هليءَبيهاريو آهي، خبر ناهي ڪيئن پنڌرهن سالن جي عرصي، سنيتا جي شڪلئي پنهنجو هڪ پيروءَبہ نہ ڇڏيو هو مان هٿ جوڙيءَبيٺس تہ ءَبيٺوئي رهيس. هوءَ پهرين تہ مونکي جاچيندي رهي. پوءِ کلي چيئين ”ها رام هنن جا حيدرآباد وارا سنگتي کلي اچو وهو ۽ پاڻ اڳيان هلندي هلي، مان جڻ ڪنهن جادو تي تار تي سندس پٺيان گهلبو ويس. ايترو اميراڻو ڪمرو هوندو، سو تہ مون سپني ۾ءَبہ نہ سوچيو هو ليئرڪنديشن جي هلڪيءَبدبوءِ کي، ڪنهن عجيب خوشبو سان مات ڪيو ويو هو. هڪڙو چندن جو چورس ننڍڙو صندل رکيو هو هڪ ڪنڊ ۾، سنيتا مونکي انتي وهڻ جو اشارو ڪيو. سڄي ڪمريءَبيو ڪٽيءَببنا تيڪ وارو ڪوچ يا ڪرسي ڪانہ ٿي نظرمئي ۽ پوءِبہ هيءَ سيڪت مونکيئي ملي مگر هاڻي خبر پيئي تہ سڄي ڪمري کي جا چندن جي خوشبو مگذ ڪري ويئي هئي سا هن تخت جي انگ انگ مانئيءَباهر نڪري رهي هئي . سنيتا منهنجي پرسانئي هڪ موري تي ويهي رهي. نوڪر هڪ ٽپڪي سيڙهي ٿرو سڪو ميروءَبسڪيٽ ۽ پاڻي رکي ويو. هڪ گول ڇبوءَبہ رکي ويو. سنيتا جي هٿن ۾ ڪلبہ مندي مٽيو ڪين پيل هو. پر جنهن وقت هوءَ ڏوڏيون ڇلي، مونکي ڏيندي پئي وئي،

تنهن وقت مٽيءَ ۾ پيل ٿڪل سڀاڳيو سورج جي منڊيءَ وارو ست رنگ شعاع هر هر ڪمري اندر ڦهلجي پيو وڃي. ”هيڏا اچا گلابي هٿ ڪٿي خوديءَ هيرن جي ڪاڻ مان ته ڪين نڪتا آهن؟“ مون تڪلف ڇڏي سڌو سنيتا کان سوال ڪيو.

هن کلي چيو، ”توهين ته آهيو پاڻي شاعر ماڻهو. ضرور مٽيءَ ۾ ٿي چوندا. پهرين ته ٻڌايو توهين اسانجي شاديءَ وقت ته حيدرآباد ۾ هئا. پوءِ هيڏا سال ڪيڏانهن گم ٿي ويا؟ گهڻا ٻاهر ٿا رهو؟ دوست کي خط پٽ چو نه لکيو؟“

اڙي اڙي اڙي يڪساهي هيترا سوال؟“

خير اهي هيون واقفيتون. پرانن دوست جون ڪين حالتن سان. پر مونکي جو پنهنجي ناهيءَ سورج صاحب وٽ نوڪري هٿ ڪرڻ لاءِ موڪليو هو. سو هن وايو منڊل ۾ ڳالهه ڪيئن ڪيان؟ وڏي ڳالهه ته هن سپين واري محل ۾ اچي مونکان ته پنهنجو سڌامر پڻ وسري ويو هو. ڪاش مونکي ملڪ جي ورهاڱي وقت ڪوئي ٻڌائي ها ته ماڻهوءَ کي وري وڃڻ لاءِ هڪ وڏي پهر يا راڄڌانيءَ ۾ ئي لڪاٽو ڳولهڻ کپي. ليڪن پوءِ منهنجا شعر ڪٿي جنم وٺن ها مون وٽ؟

ڪجهه ئي پر منهنجي هيءَ ملاقات بالڪل آجا ٿي ويئي. نلنيءَ کي جڏهن سورج ۽ سنيتا جي محلن ماڙين جون ڳالهيون ٻڌايم، تڏهن يڪدم ئي هٿ رکي چيائين، ”وري نه وڃجو انهن وٽ. اسين جوڌپوريءَ جي سنا آهيون. اسانکي ٻاهر جو ڦيٽو ئي ڪونهي. پنهنجي دوست کي ڇڏي وڃجي زال جي اوڍليءَ ۾ ڇپي ڇپي. پاڻ سان گڏ توهان کي ٻه ٽيئر پورٽ تي وٺي وڃي ها ته ڇا ٿيس ها؟“

ان ”ڇا“ کي ته مون ئي ٿي سمجهيو تلنيءَ کي ڇا سمجهايان؟ منهنجي هٿ جي منڊي تي پيرن جو ٻوٽ ٻه موڳو پيل لڳو. شڪل ته مون آرسيءَ ۾ ڪانه ويهي پيتي، پر جيڪي اسين ٻئي دوست پڪر لڳندا هئاسين، سي شايد هاڻي ڪجهه نه لڳندا هجون. ڪٿي هو اوچو مٿي عرش ۾ ٿي مان هوس پورو مٿي پون... ڇي ڇي هي پست خيال ۾ هڪ شاعر وٽ شاعر آهي تصور جي دنيا جو سمراٽ ”خودي کو ڪر بلند اتنا ڪ خدا بندي سي خود پوڇي ٻتا تيري رضا ڪيا هي“

”محصب ڪواس ڏيڏر لاءِ کوهه جي پاڻيءَ ۾ ڦوڪجڻ ڦاٽڻ واري شامت...“

هي خيالن جا ور وڪڙ، سورج جو آدر پاڪر، سنيتا جي نهٺائيءَ ۽ سونهن، خبر ناهي ڪهڙي ڪهڙي چيز هئي، جا مونکي ڇڪيندي ڇڪيندي وري هنن جي در تي وڃي ويئي ٻاهر ئين

ڪمري تائين پهچي اچانڪ پير موڙڻ لاءِ مجبور ڪرڻ لڳا. ڇو ته ”مان هنن ماڻهن کي اهو ٻڌائيندس ته مان فقط ملڻ لاءِ نه آيو آهيان پر نوڪريءَ جي غرض کڻي آيو آهيان اهڙي خيال اچڻ سان جوڀڏن ڀگهر ڀگهر ٿي ويو. پر، ”صاحب ۽ ميڊم گهر ۾ ڪانهي.“ نوڪر جي چيل انهيءَ ڳالهه مونکي شانتي ڏيئي ڇڏي، اوچتو گهر اندران ٻه پريون نڪتيون ۽ ٻاهر باغيچي ۾ پهچي ”ڊرائيور ڊرائيور“ جي رڙو رڙ ڪندي وچي پيروز رنگ جي هڪ ننڍڙيءَ موٽرڪار ۾ ويٺيون. ڊرائيور آيو ۽ کيسن ”ڊانس ڪلاس جانا هي؟“ چئي اڏامي ڪٽيويو. هاءِ ڙي مان... سندن پيءُ جو جگري دوست مون تي نظر ئي نه پين تنهن ڏينهن سنيتا ساڻن سجاڳ ٿي ڪرائي هئي پر سايد مان ئي مائين ڪنڊ ۾ ٿي بيٺو هوس... انڪري ۽ ياد اچي پنهنجي ڪکي نندني. ڪيڏو وڏو ي ويو آهيان ما مونکي هڪ شاديءَ لائق ڌيءَ به آهي اجا ڪلهوڪي ڳالهه آهي مان ۽ سورج ڦليليءَ تي وڃڻ لاءِ صبح جي اٿي هنن ٻنهي پرين وانگر اوڏم مچائيندا، ڦليلي ءَ ئي نڪري ويندا هئاسين. ڪائي جوابداري ڪانه هئي ۽ هينئر جوابداري هيٺ سڄا ڪلهائي جهڪي پيا آهن پير پير ۾ ڪر يموٽي رهيو هوس، جو اوچتو بنگلي ۾ سچيتي اچي ويئي. مائين محسوس ٿيو ڄڻ جهڪيل سورج مکي گل، سورج نڪرڻ سان هيڏانهن هوڏانهن پڇندو ڏسي مان ٺم ٿي ويس. ڳالهه ڇا هئي، جو هنن کي پنهنجي صاحب جي موٽر جو هارن سڃاڻل هو، جنهن ڪري سڀ ڪڙا ٿي بيٺا، مگر مونکي ته هنن جي چرپر جو ڪارڻ تڏهن سمجهه ۾ آيو جڏهن ڦاٽڪ مان موٽر کي اندر گهرندو ڏٺم. سورج لٿو ته سندس پٺيان هڪ ڪرسچن ڇوڪريءَ به لٿي جنهن جي هٿ ۾ ڪي پئڪيٽ هئا. مائين ته سورج جا هٿ به خالي ڪانه هئا. هڪ به پئڪيٽ سندس به هٿ ۾ هو. ڪرسچن ڇوڪريءَ لهندي ئي ٿورو پرپروڀيڻل پولوءَ کي سڏي ڊڪيءَ ملن وسڪيءَ جو ڪوڪو ڪڍڻ لاءِ چيو ۽ پاڻ هال جي ٻاهرئين در کي ڪنجيءَ سان کولڻ لڳي. ان وچ ۾ سورج مونسان هٿ ملايو ۽ چکي اندرئينڪمري مان لنگهي آندرئين پاسي ڪانئي هال ۾ وٺي هليو. جتي ڪرسچن روزي، گلاسن ۾ برف ۽ وسڪي وجهي گاجن بادامين ۽ چيز ننگ جو پليٽون رکي وکي هئي.

مون هيڏانهن هوڏانهن ڏسي چيو، ”پاپي ڪٿي آهي؟ ۾“ هوندي اتي ڪٿي چئي سورج وسڪي تڪرائي پيئڻلڳو. ڍيري ڍيري جهونيون يادگيريون دهرائيندي دهرائيندي هڪ عجيب ڳالهه ئي پهچي ويو...

”هيءَ تنهنجي پاپي آهي نه، هتي اچن ڏاڍي لکي ٿي پيئي آهي.“

”اڇا“

”ها پيءُ ڳالهائي نه پڇ. هاڻي هيءَ ويچاري روزي. ڪيس ڇا ٿي ڪري؟ مڙس ته مان سندس ڇڏي آهيان. ڪيئن مونکي ڪلائنس ڪسي ڪانه سگهندي....“

منهنجو ساهه اندرئي اندر رڪجڻ ۽ گهٽجڻ نه لڳو. هي آهي پنهنجو سورج ڇا اهو ساڳيو سورج آهي؟

هاڻي سورج جي اکين ۾ لالي ۽ منهن تي خنڪي هئي. اک پڇي چيائين. ”آخر هنن ڇوڪرين ڪيئن ته “يعني؟.... تنهنجو مطلب آهي روزيءَ جهڙين ڇوڪرين کي؟..“

”ها ڇو نيڪ نه چيم؟... حقيقت ۾ چاهي ته سنيتا کي ڪم ڪوبه ڪونهي. اڃايو ويهيويهي وينيئبور پچائي، وري اولاد مانئبه کين ٿيو. وڏي ڪڪي اڃا 14 ورهين جي هئي ته ضد ڪري ويني ته مونکي پارسي ڇوڪري سان شادي ڪرڻي آهي. مون ته چيو زهر ڏيئي ڇوڪريءَ کيئي پورو ڪري ڇڏجي. نه هونديئبانس نه وڄنديئبانسري“

سورج جون ڳالهيون هاڻي منهنجيئبرداشت ڪرڻ کانئباهر هيون. ڪنن ۾ آڱريون وجهي چيم ”اولاد لاءِ ڪوئي پيءُ ڪيئنبه ڇئي سگهندو آهي؟“

”اڙي اولاد؟ خبر اٿيئي ڪهڙا گل کلايا اولاد؟ شاديءَ جي ڇئن مهنن کانپوءِ سڌي واپس اچي هن گهر ۾ ويئي ... ۽ ماڻس؟...بس وساڻل ڏيئي جيئبه وٽ نه هوندلي. هن زال جوپن ته جڻ يادونئي سڙي ويئون.“

سورج جي اکرن ۾ دک شامل ٿيندو پئي ويو.ڪئين پئي لڳو شايد.... شايد روئيئبه وجهي. ان مهل روزيءَ چيو. ”توهانجا دوست ته اڃا ڪانه آيا اهن. فون ڪريان؟“

”نه. اڄ رام آهي ته سيني دوستن جي ڪمي پوري ٿي ويئي آهي.“ سورج جا لفظ توازن وڃائي رهيا هئا.... هو اٿي روزيءَ جي ڪرسيءَ پنيان وڃيئبينو ”روزي تونئبلڪل نيڪ آهين نه؟“ روزي چيو. ”ييسئباس.“

”ناهين ناهين ناهين ناهين. ايپئباس ناهين.“ سورج هٿ سان ڪنهن تصور جي غبار کي هٽائڻ لڳو. مان اندر ۾ ششدر. سگريٽ جي پچاڙي پيو سان ڇتي وڃڻ لاءِ تيار ٿيس ته هال جي در وٽ ڪنهن جلوي جو احساس ٿيو. ڪنڌ مٿي ڪٽي ڇا ڏسان سنيتلبلڪلئي اپسرا جيانئبرجمان سورج جيئبه نظر ان طرف ويئي چيائين. ”هلو سنيتا هلي اچ هڪ پيگبپيو آهيئباقي....۾

سنيتا اندر نه اچيئي رهي هئي. پرئين. جڻ هنن سيني چيزن. ويندي ماڻهن سانئبه هنجو

ڪوئي لاڳاپو ڪين هو. مونکي ائين محسوس ٿيو جڻ ديو توڪ ڪان اچي رهي آهي پيو پٽ تي ڪانہ اٿس, جڻ هڪ اپسرا ترندي مون تائين اچي پهتي هئي آهستي چيائين,
”توهانجو فون آيو هو, توهانکي گهر ڪوٺيو اٿن.“
مون واچ ڏٺي, ”اوهہ هيڏو وقت گذري ويو“ سورج جهومندي چيو, ”گذري نہ, اڏامي ويو ڇڏ دوست“ مون من ۾ ڏاڍيءَ بي ٽڪي ڳالهہ ڇئي وقت تہ سنيتا سان گڏ رهڻ مهل اڏامڻ کپي. روزيءَ سان گڏ رهندي تہ وقت اڏامڻ جو سوال ئي نہ ٿو اٿي, مون ڪجهہ شڪجندي پنهنجي اچڻ جو مقصد ياد ڪندي سورج کي چيو, ”هاڻي تنهنجو منهنيج گهر اچڻ جو وارو آهي ياپيءَ کي بہ وٺي اچ.“
سورج ڪوچ ت ويهي رهيو. ”ضرور ضرور“ ڇچئي اٿڻ جي ڪيائين, پر اٿي نہ سگهيو. ڊرائيور کي پرين سان گڏ ويندو ڏٺو هو مون. آخر سنيتائي پنهنجي ڪار ڪڍي, مونکي ڇڏڻ هلي.
سنيتا ڪار هلائي رهي هئي, مان ان ۾ سوار هيس. هڪ ڪن لاءِ ائين پئي لڳو ڳوٺ ۾ مان ڇٽا گهوڙي تي چڙهي سرڪاري باغ ڏي سير لاءِ پيا وڃيون ۽ گهوڙي جي واڳ سنيتا جي هٿ ۾ آهي مان فقط سندس پنيان وينو آهيان....
”واهہ زمانا“ منهنجي وات مان نڪري ويو.
”توهان ڪجهہ چيو؟“ سنيتا موٽر جي رفتار ڍني ڪئي.
”نہ... ڪا مطلبجي ڳالهہ ڪانہ هئي.“
سنيتا مرڪي هڪ نهار مون طرف اڇلائي ۽ وري سٽيئرنگ ويل ۾ ڌيان لڳائي رفتار تيز ڪري ڇڏيائين. ناريءَ جي هيءَ نهار, شفقتن سان ڀرپور تڏهن دل چيو جيڪي سورج سان نہ سلي سگهئين, سو اگر سنيتا کي ٻڌائي ڇڏين تہ شايد تنهنجي اجوڪي ڪاهہ سڦلي ٿئي..
من جهلي چيم ”توهين مونکي گهر ڇڏڻ هلو, اها چا... منهنجي خوش قسمتي ناهي “ هاڻي موٽر جي رفتار تمام ڍلي ڪري ڇڏي سنيتا, وري وري مون طرف ڏسندي چيائين,
”يلا اوچتوئي مان ”تن“ مان توهين“ ڪيئن بڻجي ويس؟... توهانجي قسمت سٺي آهي, ان ڳالهہ سان تہ مان سهمت آهيان.“
”مطلب؟“ مون تڪڙ ۾ پڇيو.
سنيتا کلڻ لڳي. ”مطلب“ تہ ائين ٿا پڇو, جڻ مون توهانجي ڪا چوري پڪڙي وري آهي.“
”تہ ڪو نہ پڪڙي اٿئي منهنجي چوڪري تڏهن؟“ مون پاڻ کي تناهہ ڪان آجو سمجهو ۽ ڪار

جي سيٽ تي ٽيڪ ڏيئي ڇڏيم.
هاڻي سنيتا ڪار رستي جي، هڪ اهڙي ٽڪر تي بيهاري ڇڏي، جتي هن ڪار بين ڪارن جي رستي روڪ ڪانہ ٿي ڪئي.
آهستي چيائين، "توهين پچندا، ڪار ڇو بيهاريئہ؟"
"ها"... مان مونجهاري ۾ تہ هوس ئي "تہ ڏاءِ"
ڪجھہ مون طرف ڏسندي، ڪجھہ پنهنجي بنهي هٿن ۾ رومال کي ٿھہ ندي ۽ اکيليندي سنيتا چيو، "ڪلھہ مون ۽ سورج ويئي هڪ ڳالھہ تي بحث ڪيو."
"ڪهڙيءَ ڳالھہ تي؟" مونکان خبر ناهي ڇو چڙڪ نڪري ويو.
"توهان تہ بارن وانگر ٿا چڙڪ پريو."
مون پاڻکي ضابطي ۾ آڻي ڪلي ڏنو.
"سورج ۽ مون سوچيو آهي تہ انڊيريءَ ۾ جيڪا، اسين پنهنجي ڪنسرن سوريہ ڏارا جي هڪ نئين آفيس کولي رهيا آهيون، ان ۾ توهانکي بڌي رکي ڇڏيون..."
مان ولڪرو ٿي نهارڻ لڳس. دل ۾ چيم "اهوئي تہ توهانکان گهرڻ آيو هوس..."
"نالي ۾ انبرانچ جي هلائيندڙ مان رهنديس، پر ماڻهن مقان نظرداري رکڻ، سچو ڪم سنڀالڻ، توهان جي ذمي هوندو... دل ۾ ڪابہ غلطفهمي اصل نہ آڻجو، مان توهانجي باس ڪونہ هونديس، اهو منهنجو انجام آهي توهنسان، مان اهائي هونديس توهانجي پاءُ ڪيان وڏيڪ جگري دوست جي پتني سنيتا ببس..."
جذبي وهيڻي منهنجي دل اڇلجي پيئي. مون سندس بئي هٿ ڪٽي ڪري، پنهنجي اکين سان ڇهائي ورتا.
موٽر وري هلي رهي هئي. مان اکيون بند ڪري، پنهنجي هن اوچتي هٿن کي اکين سان ڇهائڻ واري واقيع تي سوچي رهيو هوس، تڏا نرم گلابي هٿ مون چيو، "انبولت ميري بترٽا جاني. اننداانندا سکہ پايو"(بنلبٽلئي ٿو منهنجي حالت جاڻي ورتي. ڪيڏو سکہ مليو آهي مونکي)
"هاڻي هتان شايد ڏلئي پاسي هلڻو آهي نہ."
"ها ها..." مون اکيون کولي ڏنو بربار ڏلئي طرفئي هلڻو هو. "بس هن روڊ تي پنجون نمبر بنگلو" ۽ کن ۾ ڪار ماسيءَ جي بنگلي اندر پهچي ويئي.
سنيتا کي مان گهر اندر وٺي ويس. هوءَ نلنيءَ سان هلڪو پاڪر گڏي.

”سورج جي زال سنيتا“ مون نلنيءَ کي ۽ داديءَ کي سنيتا جي سڃاڻپ ڏني.
”توهان سمجهو، مان نہ سڃاڻندي سانس؟ڇاڪاڻ تہ کيس هنن ڏسانس ها تہ شايد پڇانس ها، ”يلا تون سنيتا ۽ سورج پرڪاش جي ڌيءَ تہ ناهين؟“
ٺهڪ ڏيئي سڀ کلياسين.
نلنيءَ چيو، ”سنيال تہ مون بہ پنهنجي سرير جي گهٽ ڪانہ ڪئي آهي، هيءُ پنهنجو شاعر مهاشيہ جو ولهن جو پوڄاري آهي... پر تون تہ عمر کان ڏهہ سال ننڍي پيئي لڳين“
داديءَ چيو، ”ڇٽ پٽ ڇٽ، هن نلنيءَ کي تنهنجي شاديءَ تي مانءُ تہ وڏي لڳي هئس.
تنهنجي سورج کو شاديءَ موڪارڊ ۾ هڪ لنبي چٺي کي هئن سڪر ۾. وري تہ سال گذريا ويا آهن اوچتو هاني اچي لٿا آهن بمبئيءَ ۾، چي دادي اسين سورج سان گڏجڻ آيا آهيون.
هيترن سالن کان پوءِ سورج ياد آيو اٿن.“
مون داديءَ جا ڪلها لوڏڻي چيو، ”ايترن سالن ۾ سورج ڪيترو مٿي چڙهي ويو آهي، اها بہ ڪا خبر اٿيئي؟“
”پٽ چند وري کو هينئر بينو آهي ڇا؟“
”شاعريءَ ۾ هنن بہ ڏاڍو نالو ڪڍيو آهي، هرڪو سنڌي سندس گيتن ۽ ڪلامن مان واقف آهي. پر سڏامو تہ سداموئي آهي“ نلنيءَ جو نهن ڦڪو ڦڪو ٿيندو ڏسي، مون يڪدم نلنيءَ جي وات تي ڪٽي هٿ رکيو.
رات جو جڏهن نلني منهنجي ير ۾ اچي سمجهي، تڏهن پهريون سوال اهوئي ڪيائين، ”تو سڏامڙي واري ڳالهہ تي منهنجو وات چوبند ڪيو؟“
مون کلي ڪٽي ڪيس ڇاتيءَ سان لڳايو، ”نلني هن دوست تہ لنبولت ميري بہ برتا جاني..“
سندس ڪن وٽ چيم. نلنيءَ تڏهن مونکي وڌيڪ قرب ڏيئي چيو، ”ڪجهہ پگهار بہ گهار جي ڳالهہ نڪتي؟“
”سچي ڳئين آفيس جو مئنيجرئي مونکي ٿا ڪن: سڪ جو ساهہ ڪنيو نلنيءَ، ”اوهبنا بہ ڏسي ڏاڍي پريشاني ٿي ڳئي. اڄ دادي سبہ پڇيو تہ گهٽا ڏينهن بمبئيءَ ۾ رهڻ جو سوچي آيا آهيو بہار تہ اڪيلا ٿيندا هوندا موڊپور ۾.
ڳئينءَ آفيس جي مهورت وقت، نلنيءَ هڪ شيشي جي ڪوني ڏسي چيو، توهين وهندا هن ڪوڏيءَ... سچي آفيس مٿان نظرداري ڪرڻ؟“

”نہ اها ڪوني، سورج جي پوريءَ لاءِ آهي سورج چوي ٿو سڄو ڏينهن گهر ۾ ويهي،
”سنيتا بور ٿي ٿي پوءِ رات جو پيئي مونسان جهاموٽيون پئي. انڪان هڪڙي ٻرانچ سنڀالڻ جو ٻوجھ سر تي هوندس تہ مونکي تہ نہ حيران ڪندي.“
”اڇا؟“
نانيءَ جي انهي ”اڇا“ ۾ ڇا ڇا سمايل هو، سو منهنجي دل خوب ٿي ڄاتو. گهر موٽڻ تي نلني ماسيءَ کي چوڻ لڳي،.”ڏسو ٽا ڪودا پهاڙ نڪلا چوها.“
ماسيءَ تکڙ ۾ پڇيو، ”ڇو نوڪري نہ ملي ڇا سڏامي کي ڪرشن وٽان؟“
ڪلندي چيم، ”اها ڳالهہ ناهي ماسي نوڪري تہ ملي، پر مئنيجري ڪرڻي پوندي، سلبہ، سورج ڪمار جي جوءِ جي نالي ۾...“
ماسي ڦٽ ڪري ڪوچ تي ويهي رهي، ڪجهہ سوچي چيائين، ”نوڪري وچي ڪاري ڪتي جي نالي ۾ هجي، تنهنجو ڇا؟ توکي پگهار سان ڪم اهو تہ ملندءِ نہ؟“
”ٻيوبہ ڪجهہ ملندس ماسي“ ڪلندي نلنيءَ چيو،م ”هڪ پوري هوندي شيشي جي پڃري ۾“ سندس سامهون وينل ۽ هي ويچارو شاعري ڪندو ڪين مئنيجري؟ مهني ۾ آفيس ٿي ويندي ٻند...“ نلنيءَ وڏو ٺهڪ ڏنو.
ڪيڏو شڪي آهي هيءَ ناريءَ جو من...
ڪيڏي رات گذري ٻہ، ننڊ نہ هئي منهنجي نيڻن ۾. هڪ عجيب ماٺ لڳي ويئي هئي منکي. نلنيءَ رڌڻي جو ڪم ڪار سميٽي، جڏهن مونکي جاڳيل اچي ڏٺو، تڏهن منهنجي شعرن لکڻ جي ڊئري ڪڻي اچي هٿ ۾ ڏنئين.
”اڙي هيءَ ڇو؟“
”توهين شعر لکڻ جي موڊ ۾ جو آهيو.“
شعر لکڻ جي موڊ ۾ هوس يا نہ، اهابہ ڳالهہ هئي ٻاقي منهنجو اوچانڪئي سنيتا جي ٿڌن گلابي هٿن کي ڪڻي اکين تي رکڻ وارو واقعو اجابہ مونکي عجب کان آزاد نہ ڪري سگهيو هو.
پنهنجو وهاڻو ڪلهي تي رکي نلني منهنجي پلنگ وٽ ٻتيءَ جو ٻٽڻ ٿي ڊبايو تہ ڪيس ٻانهہ کان ڇڪي چيم، ”ڪيڏانهن ٿي وڃين؟“
”اڙي ٻلبا ماسيءَ جو گهر هيڏو وڏو آهي ڪنهن نہ ڪنهن روم ۾ وڃي سمهي پونديس. ٻتيءَ ۾ پيلا ننڊ ڪٿي ايندي آهي مونکي.“

نلنيءَ جو هٿ چمي سندس ساري وجود تي نظر ورائي ڪيس وچڻ ڏنم. جوڌپور جي ننڍڙي گهر ۾ جڏهن رات رات جو مونکي شعر لکڻ جي موڊ هوندي هئي، تڏهن نلني اکيون پوري جاڳندي رهندي هئي، سندس هن لشڪام قربانيءَ اڳيان من جهڪي پيو. ان مهل جيڪو شعر منهنجي هٿ سان لکجي ويو، ان ۾ نلني ۽ سنيتا عجيب نمونيءَ سان نالو ڪموندني پيلئي اٿي ڪڙيون ٿيون.

سوريہ ڏارا انٽرنيسنل جو ڪم سچو مونکيءَ ئي سنڀالڻو هو پر پرين مين برانچ ۾ مهنو ڪن ڪم سکڻ تي لڳي ويو. آفيس کان موٽندي سورج هاڻ روزيءَ ۽ مونکي ساڻ ڪري، ڪڏهن پڪچر هائوس، ڪڏهن ڪنهن ڪلب وغيره ۾ هليو هلندو هو. تورنئي ڏينهن ۾ مان سمجهي ويس تہ سورج فقط سنيتا کي پاڻ کان پري رکڻ ۽ روزيءَ جي ڪمپنيءَ ۾ وڌيڪ رهڻ لاءِ هيءَ وريہ انٽرنيشنل کولڻ جو ٽڪساٽ ڪيو آهي. پر دوستيءَ جي وچ ۾ جا ناٽي جي ديوار ڪڙي هئي تہ دوست کي دڳہ ڪيئن ڏيکارجي. روزي تبس ناٽي جي لالچ سب ي سورج جو ساٿ ٿي ڏنو. هاڻ مونکي سنيتا لاءِ تمام گهڻو احساس ٿيڻ لڳو. پر سورجئي تہ منهنجو دوست هو. منئي من ۾ ڪيس ڏوراپا ڏيندو هوس تہ يار سچ ڇڏي وجي ڪوڙ تي پيو آهين.

هڪ ڏينهن تہ پڙ پڌرا ٿي پيا. سورج کي روزيءَ صاف صاف چئي ڏنو تہ تو منهنجو قدر نہ ڪيو آهي. مان ولائت ۾ نوڪريءَ لاءِ ٿي وڃان.

سورج اچي مونسان ڳالهہ ڪئي چئي ڏس پنهنجي حوبدي زال کان وڌيڪ گهمايانس ڦيرايانس پوءِ ہہ... . ..."

مونکي وجهہ ملي ويو سنيتا جو پاسو کڻڻ جو. مون چيو، "اهوئي تہ هنن خريد ڪيل مہانهين جو نخرو اهي. هنن جو پيٽ پرجڻ جوئي ناهي."

سورج چيو، "پرمبيوقوف چوي ٿي منهنجي ماءُ کي جاءِ وني ڏي. پچيس تنهنجي ماءُ منهنجي ڪير لڳي."

مون چيو، "دوست اهوبہ ڊارو اچلي ڏس." منهنجي من کي پڪ هئي تہ هيءَ عورت جاءِ ملڻ کان پوءِ سورج کي ڇڏي ويندي.

سورج روزيءَ کي جاءِ وني ڏني يا نہ، ان کان اڳئي مونکي سوريہ ڏارا انٽرنيشنل جي سنيتا واري برانچ ۾ وجڻو پيو.

سنيتا چيو، "مان تہ هتي بور ٿي پئي آهيان." مون چيو، "هتي تہ ڪم ايڏو هوندو، جوبور

ٿيڻ جي فرصت ئي ڪين هوندي توهانکي.“
”نڪي نئين مئنيجر مونکي ڪم سکاريو نڪي منهنجوئي من ٿو لڳي ڪم ۾ بس صحيون ڪندي آهيان سڀ بنا ڪجهه سمجهڻ جي.. دير هاڻ ته توهانجي ڪمپني ملندي.“
چالاڪ ڪوئي ڪنهنجي ڪمپنيءَ لاءِ پريشان ٿو ٿئي، چالاڪ اها پريشاني، پريشان ڪندڙ ڏڏر جا سپ پور ڪولي سڳند ڦهلايو ڇڏي..
ڳالهه مٽڻ لاءِ ڪلي چيم، ”توهانکي مالهيءَ کهڙي باغ مان هي گل آڻي ڏنا آهن؟ توهانجي گلدستي مان ڪيتري سٺي خوشبو ٿي اچي نه تب ئي ۾ گلاب جا گل حيدرآباد جي گلن جهڙا سڳند وارا ته ڪين هوندا آهن...
سنيتا هلڪو مرڪيو. گلدستي کي ڏسندي چيائين. ”هي ته آهن، ”ايور ريڊ روزز. ولائت وارو هڪ دوست ڏئي ويو آهي.“
مون چٽائي چٽائي ڏٺو بلڪل ئي سچا نظر ايندڙ نرم پنکڙين وارا گلاب هئا تڏهن هن شيشي جي ڪئين اندر لگاب جل جي سڳند ڪو هو. پر ڪل جهڙي ڳالهه هئي. هتي به ڪوڙا گلاب رکيل هئا ۽ سورج وٽ به روزي هئي.
سنيتا هڪ فائيل ڪولي، ڪٽي منهنجي اڳيان رکيو. مان سندس ۽ سورج جي باري ۾ سوچيندو ڪيس ئي ڏسي رهيو هوس.
سنيتا اکين جي اشاري سان فائيل ۾ نهارڻ لاءِ چيو.
مار هت يته فائيل ۾ مٿان ئي مٿان منهنجو تازو لکيل شعر هو ”ڪمود تنهنجا ٿڏا ۽ گلابي هٿ.“ هڪ ڇبيل مرڪ، ٿهڪ ٿجڻ لاءِ مکه ۾ آتي هئي. مگر سامهون واري ڏر ٿهڪ ۾ شامل ٿيڻ واري آهي يا نه نه، ان خيال سان سنيتا ڏي ڏٺم.. هو بلڪل گنڀير ۽ شانت هئي.
منهنجي ڪل ته اڏامي وئي. ان جي جاءِ تي هڪ قسم جو ڊپ مونکي ويڙهي ويو.
سنيتا چيو، ”؟تڏهن هن عمر م توهين ڪنهن ڪمودنيءَ کي چاهڻ لڳا آهيو؟ توهانجي نلني ويچاري ته اهڙا شعر ڏسي دکي ٿيندي هوندي.“
مون نڙي صاف ڪري چيو، ”نلنيءَ ته شاديءَ کان اڳ ئي، منهنجي هن قسم جي شاعريءَ کي ڏسڻ شروع ڪيو هو. چوندي آهي ”پڳوان هڪڙي قسم جي مٽ پڳوهي زال ذات کي ناهيو، بيءَ مٽيءَ مان پرشن کي ناهيائين. سو مان آهيان زناني مٽيءَ مان ٺهيل، ان جو هڪ حصو...“
بئي هٿ هڪ بئي ۾ اٽڪائي، ڪاڏيءَ هيٺان رکي ٻڌي رهي هئي سنيتا هي سپ.

مون ماٿ ڪٽي ڪئي.. ڪن رکي چيم، ”ڪجهه تون ٻه ڳالهاءِ.“
ٻئي هٿ هيٺ رکي ڏکو ساهه کڻي سنيتا چيو، ”توهانجي نلنيءَ جو اهو ويچلبلڪل ي سنئو آهي.. ها ساري استري جاتيءَ لاءِ سنئو آهي.. ليڪن حالتون هر استريءَ لا نياريون آهن. ڪن لاءِ اهو وقت اچي ٿو جڏهن پتي پتني هڪٻئي کان ڌار رهڻ لڳن ٿا. ساڳي ڇت هيٺيان رهنديٻه، هڪٻئي جي دک سک کي سمجهڻ لاءِ تير ناهن. اهڙي وقت عورت جي من ۾ اداسي ڇانئجو وڃي. سڀ سنساري خوشيون ڪيس رڃ جي درياهه جيان لڳن ٿيون. اهڙي وقت شايد ڪمئي سندس سهارو آهي.“
مان سنيتا جيٻرف جهڙي شفاف وجود طرف ڏسندو رهيس. اچانڪئي هن مورتيءَ جي مٿان ورتي ويئي منهنجي نلنيءَ جي صورت. نلنيءَ کي گهر جي ديک ڀال ۾ رڌڻي جي ڪم ڪار، سندس وجودئي ڪارڻ جو هلڪو تهه چاڙهي ڇڏيو آهي، پر اندر ۾ وهندڙ رڃ جو درياهه جي ڳالهه هن ڪڏهن ڪين ڇئي آهي.
ڪلي چيو سنيتا، ”پنهنجي نئين ڳولهي لڌل ناري ڪمود تي ڪٿا ناهڻ لڳي ويا ڇا...؟
مون جواب ڪين ڏنوٻس ان آڪار ڏيئي ڏسندو رهيس جنهن جي هر آنگ مان چلڪاٽ پئي نڪتو. جڻ پاڻيءَ مٿان سورج پئي چمڪيو.. پر اندر وهيو پئي رڃ جو درياهه..
ڪيتري دير سنيتا چپ ويٺي رهي. آخر جڻ ڪنهن غبار کي هٿ سان هٽائيندي چيائين،
”سامهون ڏسو، توهان جي ميز وٽ، ڪيڏا ماڻهو ڪنا ٿي ويا آهن.“
مون شيشي جي ڪئين مان، ٿورو پرتي رکيل پنهنجي ڪم ڪرڻ واريءَ ميز ڏي نهاريو. ٻرٻلٻر پيڙ ڪني ٿي ويئي هئي.
سنيتا سڏو منهنجي اکين ۾ ڏسندي چيو، ”توهين مانتا ڪروزٻرانچ مان هن آفيس جو ڪم سکي آيا. هاڻي مونکي سيڪاريو ته هيءَ پيڙ روز منهنجي ٽيبل وٽ اچي... مان ڪم ۾ رڌل رهڻ ٿي چاهيان..“
مان سندس اکڙين جي ماڻڪين اندران انهيءَ رڃ جي درياهه جو نظارو ڏسي رهيو هوس.
هڪ ڪوتا جو سرو من ۾ لهرائڻ لڳو ڪمود تون آهين جل جو پرم.“

هڪ ليڪڪ ڪين هو

هو ليڪڪ ڪونه هو. پوءِ به ليکڪن جو هر محفل مشاعري ۾ ڪيس وينل ڏسبو هو. مشاعرو هوندو ته ان ۾ ڪهڙا ڪهڙا شاعر ڀاڱو وٺي رهيا آهن، سا خبر سيتل کي هوندي. ليکڪن جي سيا ۾ اڄ ڪهڙيءَ رشته تي بحث ٿيڻو آهي ۽ ڪهڙا ڪهڙا ليکڪ ۽ ليکڪائون ان ۾ ڀاڱو وٺي رهيا آهن سو اخبارون کان پوءِ جي ڪنهن کان پوريءَ طرح معلوم ڪري سگهبو هو ته بس سيتل وٽان.

مائين ته ليکڪن جي مجلسن ۾ شامل ٿيڻ ڏکيو ڪونهي پر تمام سولو به ڪونهي. ڪڏهن ڪڏهن نون ليکڪن وٽان (جيتوڻيڪ پاڻ کان اڳين ليکڪن جي پيٽ هر هڪ نئون نئي آهي) ڏاڍا عجيب قصلبتبا آهن. ڪو چوندو آهي مون تهبارهان مهينا دل ئي دل ۾ پرارٿنا پئي ڪئي ته سل ڪو ليکڪن جو سنگ ملي. ڪو چوندو منهنجو هڪرو سچو لکبم ليکڪن ۽ ليکڪائن جو فوٽن سان پريل آهي. سيتل هٽي سچو وڏو شاهي ڪبٽ ليکڪن جي ڪتابن سان پري چڏيو هو.ليکڪ ديوتائن جي سنگ ملڻ لاءِ پئي به هڪ اپاسنا ڪئي هئائين. هڪڙو وڏو ٿيلهو سيني سان لکيڙهه جوبه رکيو هئائين. وٽس جدا جدا شهرين مان جدا جدا نمونن جي ماڻهن جا خط موجود هئا. سمپادڪ ڪيس پنهنجون مخزنون وڪڻڻ لاءِ لکندا هئا. ليکڪ شڪر گذارين جا خط لکندا هئا، جي سچ ته سيتل وٽان پاتل واڌاين ۽ قدردانيءَ جي ڪارڊن جي موٽ ۾ ئي ايندا هئا. ڪي رسڪ هرديه ناريون به ڪيس خط لکنديون هيون، ڪڏهن ليکڪن جي درشن ڪرڻ لاءِ، ڪڏهن مشاعرن ۾ ليکڪن جي محفلن ڪيس ڪارڊ لکي گهرائڻ لاءِ شڪرانا مڃينديون...

هنجو ليکڪن جي منڊل ۾ اچڻ به عجيب نموني ٿيو. هڪ ڏينهن اچي سندس گهر ۾ سخت جهڳڙو لڳو. دالان ۾ جيڪو ننڍڙو ڪمرو هو، ان ۾ سيتل جو ٿاڻو ٽڪاڻو هو. گهر جلپيا ڀاتي يعني سيتل جي زال ماءُ، ٽي ڀاڃايون به ننڍيون ڀينر ۽ ٽي پيئڙر سڀ اندرين ٽن ڪمرن ۾ گذر ڪندا هئا. پاڻ ۾ وڙهندا هئا، جهڙندا هئا ۽ نهي ويندا هئا يا رات جو ٻئي ٻچي ٿئين پيا رهاڻيون ڪندا هئا. پر سيتل کي ڪنهن سان به مطلب ڪونه هو. زالس ڪيڏي مهل به ڪمري ۾ ايندي هئي ته سيتل کي جاڳندو ڏندي هئي، پر يا ڪتاب هٿ ۾ يا ڪليل اکين ۾ خواب لهندو ئي ڏسندي هئس. جهڳي جي ڏينهن ڪنوار سوڏي سجي فوج اچي